

ACTA DE RETORN DE RESULTATS

3r seminari “El rol de la universitat envers els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Construint una universitat crítica i compromesa”

11 de juliol de 2016

Recinte Modernista de Sant Pau, Barcelona

1. Presentació del document

El passat 11 de juliol es va celebrar a Barcelona el tercer seminari de treball "[El rol de la universitat envers els Objectius de Desenvolupament Sostenible](#)", amb la participació de 76 professionals procedents de les diferents universitats públiques catalanes, d'entitats amb expertesa en EpD i d'altres agents de l'àmbit de l'educació superior. El seminari va estar organitzat per la FAS i l'ACUP, amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona, la Global University Network for innovation (GUNi) i el Recinte Modernista de Sant Pau.

En aquesta tercera trobada es proposava desenvolupar les principals línies de treball sorgides dels dos seminaris previs, realitzats el gener i el juliol del 2015, tot situant-les en el context de l'Agenda Global. Els objectius de la jornada eren els següents:

- Donar a conèixer l'ampli ventall de conceptes i iniciatives de l'EpD / ESD en l'àmbit universitari a nivell global.
- Explorar diferents possibilitats d'aplicació de l'Agenda Global a les universitats públiques catalanes.
- Desenvolupar propostes d'acció en tres àmbits prioritaris: les competències transversals, la formació de professorat i la introducció curricular dels ODS.
- Ampliar i consolidar la xarxa d'actors que treballen per a una educació transformadora.

Aquest document pretén ser una acta de retorn dels resultats del tercer seminari pensada perquè pugui completar-se a partir de la revisió i les valoracions de les persones que van participar-hi. També té la finalitat de ser útil per informar a aquelles persones que, tot i no poder-hi assistir, han mostrat interès en seguir el procés. Us convidem, doncs, a suggerir qualsevol aportació que ens permeti poder millorar qualitativament el document.

2. Resum de les ponències

La primera part de la jornada va constar de dues ponències, la temàtica de les quals era el rol de la universitat envers els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

La primera [ponència](#) va anar a càrrec de **Hilligje van't Land**, directora de programes i membres de l'**Associació Internacional d'Universitats (IAU)**. En aquesta, es va partir de la importància d'adoptar una perspectiva holística en l'Educació per al Desenvolupament Sostenible a la universitat i principalment es van mostrar els resultats de la *IAU Global Higher Education for Sustainable Development (HESD) Survey*, un qüestionari que permet valorar l'aproximació del desenvolupament sostenible a la universitat i el grau d'implantació d'aquest.

La segona ponència va ser realitzada per **Anna Maria Geli**, professora de Didàctica de les Ciències Experimentals i ex-rectora de la **Universitat de Girona**. En aquesta es va presentar la cronologia de la introducció de projectes de sostenibilitat a la UdG, en col·laboració amb altres universitats, fins arribar al moment actual en què s'està intentant institucionalitzar un pla de formació per professorat universitari sobre sostenibilitat. També es va presentar el projecte europeu UE4SD que té com a objectiu promoure l'Educació per al Desenvolupament Sostenible a través de la formació de formadors a les universitats que hi participen.

3. Resultats dels grups de treball

Seguidament a les ponències, es van dur a terme tres grups de treball paral·lels sobre diferents temàtiques: competències transversals vinculades a l'EpD, formació de professorat per promoure l'EpD i Introducció dels ODS en la formació universitària.

A continuació es presenten els objectius, la metodologia i les conclusions dels tres grups de treball realitzats. A causa del seu paral·lelisme temporal, les persones assistents només van poder participar en un d'ells i, per aquest motiu, el present document és una via per donar a conèixer el treball realitzat en els tres grups de treball, més enllà de la posada en comú plenària posterior a aquests.

3.1. Grup de treball 1: Competències transversals vinculades a l'EpD

La pregunta principal al voltant de la qual va girar la discussió en el Grup de Treball 1 és com articular competències transversals d'educació per al desenvolupament sostenible en els currículums universitaris, principalment en els estudis de grau. La sessió comença amb una [presentació](#) de **Martí Casadesús**, director de l'**Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU)** qui explica el marc normatiu europeu i espanyol actual que regeix les acreditacions d'estudis universitaris i les diferents modalitats d'avaluació. Segons ell, per a la definició de les competències en l'EpD caldria respondre les següents preguntes:

1. Com s'estructura aquest coneixement? A quin nivell del Marco Español de Cualificaciones para la Educación Superior (MECES) és més oportú incidir (per l'impacte o la facilitat)?
2. Quins referents professionals són vàlids?
3. Què han d'aportar uns estudis universitaris com a valor afegit? (i per tant, quins referents acadèmics existeixen?)
4. Són referents, que es puguin implementar en competències, transversals o vinculats a cada títol? És a dir, vinculats a disciplines concretes?
5. Caldria seleccionar les competències a treballar? O té sentit un treball més global?

Exemplifica la introducció de l'EpD en un cas pràctic d'un Màster en Gestió i Innovació Empresarial (veure la presentació en aquest [enllaç](#)).

El debat comença amb la discussió de la importància i la necessitat d'establir un **marc transversal** i, si fos possible, **únic per al sistema universitari català**, que defineixi un mínim de contingut aplicable per a tots els estudis universitaris. Es constata la manca de cultura de sostenibilitat a Catalunya a la qual hauria de fer front aquest marc comú. Ha d'incloure la definició del significat de "sostenibilitat" i hauria de poder contribuir, per una banda, a una reflexió global sobre l'educació i, per l'altre, a ajudar a l'hora de replantejar les assignatures dels cursos universitaris. En aquest sentit és molt important decidir quins són els actors que cal involucrar a l'hora de definir aquest marc i aquests continguts i establir vincles amb els actors de la societat des de l'inici.

En l'actualitat existeixen molts conceptes i terminologies diferents, des de l'EpD, l'educació per a la sostenibilitat, per a la justícia global, etc. que caldria sumar sota un paraigües comú. Els participants proposen la nova Agenda Global dels **Objectius de Desenvolupament Sostenible** com a possible **marc comú**. Des del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) s'està elaborant un estudi sobre com implementar l'Agenda 2030 a Catalunya que podria servir com a base.

Un altre tema sobre el que gira el debat és la **formació de formadors**. Es constata una manca de formació dels professors universitaris en alguns temes vinculats al desenvolupament sostenible que caldria pal·liar. Des de les ONGDs s'expressa que ells ja estan treballant en aquest àmbit i que podrien aportar evidències que funcionen a través d'espais de col·laboració comuns.

També es fa èmfasi sobre la necessitat de promoure **recerca** al voltant de l'educació per al desenvolupament sostenible, ja que si es treballa només des de la perspectiva d'innovació docent no és suficient. Cal assegurar que tota la recerca sempre tingui en compte el desenvolupament sostenible. D'aquí serà més fàcil que s'anirà transferint a l'ensenyament.

Es reconeix que l'**ACUP** podria ser un instrument útil a l'hora de fomentar la introducció de l'EpD en els currículums universitaris. Es proposa compartir competències que ja estan funcionant en l'actualitat entre les universitats membres.

Caldria que des de l'**AQU** s'aconsegueixi un **suport** ampli. Casadesús presenta el nou Marc de Verificació – Seguiment – Modificació – Acreditació (**VSMA**) que s'està posant en marxa des de l'AQU com a oportunitat per introduir elements de sostenibilitat en els currículums universitaris. El VSMA és un procés de creació de *benchmarks* amb una descripció exacte de quines són les competències que els estudiants han de tenir quan surtin d'un programa d'estudis. En aquests moments s'estan treballant dos *benchmarks*, un en l'àmbit del turisme i l'altre en l'àmbit de la informàtica i es preveu crear 40 en total durat els propers anys. Proposa explorar les possibilitats de col·laboració entre les universitats de l'ACUP i l'AQU en aquest procés per assegurar que d'aquests temes es tinguin en compte.

Una altra possibilitat de suport des de l'AQU seria que es doni importància al desenvolupament sostenible a través de les acreditacions a l'hora de definir els estàndards que han de complir els programes d'estudi.

Els participants destaquen la necessitat d'establir **vincles amb altres nivells educatius** per assegurar que els estudiants ja arribin amb una ampla base de coneixement i competències que els ajudin a ser professionals i ciutadans responsables i crítics.

Abans de finalitzar es comparteix una experiència internacional, el [Sulitest](#), una prova per avaluar el nivell de competències en sostenibilitat dels estudiants que podria ser interessant per a les universitats catalanes.

3.2. Grup de treball 2: Formació de professorat per promoure l'EpD

Aquesta sessió de treball presenta dos objectius: a) Identificar les necessitats de formació del professorat en temàtiques de l'àmbit de l'EpD i b) Definir una proposta de formació de professorat universitari en l'àmbit de l'EpD que pugui ser implementada a les 8 universitats públiques catalanes.

Per tal de contextualitzar, la facilitadora del taller, **Carme Ruiz**, directora de l'**Institut de Ciències de l'Educació de la UAB**, fa un breu recordatori dels resultats dels seminaris anteriors, fruit dels quals va sorgir la proposta de dissenyar una formació adreçada a professorat en EpD. En aquest sentit, s'explica que en el 2n seminari van establir-se 4 eixos de treball a partir de

l'anàlisi DAFO i les línies d'actuació establertes prèviament en el 1r seminari, (eixos polític, pedagògic, participació i xarxa). Es van prioritzar els dos primers (polític i pedagògic) i es va treballar en grups per pensar propostes a dur a terme en el marc de cada eix. Dintre de l'eix pedagògic (facilitar la introducció d'un enfocament d'EpD a l'aula universitària) van sorgir dues propostes: creació de materials adaptats a les assignatures i la formació del professorat, tot contemplant: incidència en la integració curricular; aplicabilitat en la docència; treball amb professorat novell; reconeixement acadèmic; col·laboracions entre els ICEs i les oficines de cooperació i entitats.

La dinàmica de treball s'inicia amb una ronda de presentació de les persones participants en què també se'ls demana que responguin aquesta pregunta: **quines necessitats creieu que té el professorat en temes de formació en aquest àmbit?**

Les idees que se'n desprenen es sintetitzen tot seguit:

- Sensibilització de la importància de la formació, com a pas previ
- Falta de coneixement: "Com vinculem l'EpD al currículum?", "Com ho treballem (eines, recursos, estratègies metodològiques i avaluació de competències transversals)?"
- Falta de formació; coneixements específics
- Motivació/actitud: hi ha professorat motivat. Conèixer-lo per treballar plegats.
- Consciència de la competència transversal de l'EpD
- Incentius i reconeixement
- Formació d'aprofundiment
- Política institucional: directrius, funcions, protocols
- Recolzament institucional
- Treball col·laboratiu entre professorat i entitats

Seguidament es realitza un exercici en quatre petits grups, amb l'objectiu de desenvolupar quatre aspectes clau per al disseny d'una activitat formativa:

1. **Contingut:** Quines temàtiques de l'àmbit de l'Educació pel Desenvolupament o de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible haurien de centrar l'activitat formativa? *Es tracta d'identificar aquelles temàtiques en el marc de l'EpD o l'EpDS en les quals teniu interès i/o penseu que requeriu de formació.*
2. **Metodologia:** Quines metodologies serien més apropiades per dur a terme l'activitat formativa? *Es tracta d'identificar quines estratègies metodològiques podrien ser més útils i motivadores pel professorat universitari (ex. conferències, tallers, debats, treball individual, en grups, coneixement d'iniciatives, treball sobre les pròpies assignatures...)*
3. **Format:** Com s'hauria d'estructurar l'activitat formativa? *Es tracta d'identificar aspectes sobre el format de l'acció formativa, com la seva durada, la seva situació temporal en el curs acadèmic, la modalitat d'assistència (virtual, presencial, semi-presencial,...), entre d'altres.*
4. **Aplicabilitat a la pràctica docent:** Per què creieu que hauria de servir la formació a la teva pràctica docent? Com s'hauria de poder aplicar a l'aula amb l'alumnat? *Es tracta de determinar la utilitat que hauria de tenir l'acció formativa i de com es pot dur a terme la transferència dels aprenentatges adquirits a la vostra pràctica docent.*

A continuació es recullen els resultats de l'exercici:

	Propostes
Contingut	<p><u>Específics sobre EpD/EpDS</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Concepte de sostenibilitat i la seva globalitat: aspectes socials, econòmics, ambientals. ▪ Sostenibilitat des del concepte de ciutadania global i des de les diferents dimensions ▪ Interconnexió i interdependència: concepte d'un sol planeta com únic ecosistema ▪ Funcionament bàsic dels recursos i cicles naturals <p><u>Metodològics</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Continguts i/o bones pràctiques metodològiques <p><u>Actitudinals</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Introducció de la visió crítica de la sostenibilitat, de qüestionament del model, dels continguts. ▪ Compromís ètic i evolució de noves mirades ▪ Competències transversals ▪ Anàlisi de la complexitat ▪ Educació en valors: revisió i reflexió sobre els propis valors i formació sobre el judici moral. <p>A la posada en comú, ha existit un debat sobre si és necessari que la formació se centri en continguts conceptuals de caire teòric sobre temes d'EpD o si interessa més que aquests continguts es mostrin de forma transversal.</p>
Metodologia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Metodologies actives basades en casos pràctics ▪ Treball a partir de la realitat de l'entorn immediat en relació a la sostenibilitat i la seva coherència ▪ Realització de tallers participatius ▪ Treball en grups d'interès ▪ Recerca i la transferència activa ▪ Reflexió col·lectiva ▪ Intercanvi d'experiències docents, per exemple, en el tema de la transversalització ▪ Treball col·laboratiu amb persones de les oficines de cooperació i d'entitats socials: participació d'agents socials, presentació d'experiències

	i iniciatives i connexió amb la realitat
Format	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Formació transversal adreçada a totes les Facultats i coordinat per l'ICE o qualsevol altra institució que doni transversalitat. ▪ Semipresencial (trobades mensuals) ▪ Quadrimestral (seguint calendari universitari) ▪ Formació a cada universitat ▪ Una trobada final amb els participants de les diferents universitats ▪ Després de la formació inicial, convindria una formació específica adaptada a cada àrea i nivell d'ensenyament ▪ Tutorització de l'activitat formativa i continuïtat en l'acompanyament del professorat en l'aplicació de la seva proposta docent a l'aula
Aplicabilitat a la pràctica docent	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Revisió i reflexió sobre la pròpia pràctica: valors, actituds, continguts de la matèria, estratègies d'avaluació,... ▪ Estratègies d'aplicació a l'aula per obtenir resultats d'aprenentatge i poder-los avaluar ▪ Utilització de metodologies docents innovadores a l'aula vinculades a enfocaments crítics, transformadors,... ▪ Reconeixement de la innovació en la pròpia pràctica docent ▪ Directrius de formació a nivell internacional sobre competències transversals per professorat

3.3. Grup de treball 3: Introducció dels ODS en la formació universitària

La sessió ha estat dinamitzada per **Xavier Martí**, coordinador del grau de Relacions Internacionals de la **Universitat Ramon Llull** i professor associat de la **Universitat de Barcelona**.

El desenvolupament del taller s'ha estructurat en tres parts:

1. Breu [presentació](#) sobre l'Agenda Global
2. Treball en grups. Els participants s'han dividit en tres grups on han treballat els ODS en la formació, la recerca i la connexió amb el territori. Els tres grups han tingut la tasca de fer propostes concretes per promoure els ODS en els diferents àmbits esmentats
3. Posada en comú i reflexions finals

1. Breu presentació sobre l'Agenda Global

La presentació ha analitzat el pas dels ODM als ODS i ha fet una reflexió crítica de l'agenda global. Finalment, s'ha destacat la importància de la implicació de la universitat per contribuir als ODS.

2. Treball en grups

Grup de treball: Connexió amb el territori

Anàlisi: el grup destaca que ja existeixen metodologies i sectors en els que es treballen qüestions relacionades amb l'agenda, però que encara falta treballar-hi més, atès que la desconexió entre les universitats i els agents socials és evident. Per exemple, s'ha parlat dels programes de voluntariat, aprenentatge i servei, empenedoria social i col·laboracions entre la universitat i entitats socials a través dels treballs de final de grau (TFG). El grup ha destacat també que la connexió s'ha d'establir amb les entitats del tercer sector, centres escolars de primària i secundària i l'administració pública.

Propostes

- La universitat com a institució cal que integri i es cregui l'Agenda Global i que, per tant, **lideri iniciatives per promoure els ODS**. El paper dels **Consells Socials** és de vital importància per impulsar iniciatives d'aquest tipus.
- Creació d'una **oficina** que faciliti la connexió entre entitats, centres escolars i administració i les universitats. S'identifica la necessitat de generar una base de dades on hi figurin les necessitats de cada agent per tal de facilitar el punts de col·laboració entre els mateixos.
- **Avaluació** de les iniciatives de promoció dels ODS existents dutes a terme per part del professorat universitari, amb l'objectiu d'identificar punts de col·laboració.

Grup de treball: Recerca

Anàlisi: el grup ha identificat que avui en dia la investigació treballa objectes d'estudi molt específics. Per tant, cal investigar qüestions concretes vinculades amb l'agenda, però també cal transversalitzar la investigació per ubicar-la en el context econòmic, polític i social en què vivim. El grup de treball també ha discutit sobre la falta de marcs de regulació que puguin promoure aquest model de recerca que es planteja.

Propostes

- Creació de **premis per recerca vinculada als ODS**.
- **Formació del personal** investigador sobre l'Agenda Global.
- Incorporar la recerca en els plans estratègics de **Responsabilitat Social Universitària**.
- Identificar **fonts de finançament** que puguin aportar recursos en programes de recerca que incorporin una visió transversal vinculada als ODS.
- El model de recerca actual premia aquelles investigacions que aportin resultats. Cal utilitzar els canals existents, aportar resultats vàlids per l'Agenda Global i fer un gir cap a la transdisciplinarietat.

Grup de treball: Formació

Anàlisi: el grup destaca la **importància del poder institucional** per promoure una formació vinculada als ODS. Cal, doncs, fer incidència a les estratègies de Responsabilitat Social Universitària per incorporar una formació compromesa i transformadora.

Un altre aspecte a tenir en compte és el fet que Bolonya va implementar la formació per competències instaurant un model que respon als interessos del sector econòmic, ja que les competències estan orientades a la formació de treballadors que puguin satisfer les necessitats del model de producció. Per contra, l'aprenentatge per competències és un aprenentatge holístic basat en valors, una educació transversal que facilitaria la integració de qüestions vinculades a l'Agenda Global.

Propostes

- **Integració curricular dels ODS als plans d'estudi**, adaptant continguts per cada grau.
- Creació d'un **mòdul** sobre els ODS adaptat a cada àmbit de coneixement, grau o assignatura.
- Incrementar l'oferta d'assignatures optatives relacionades amb els ODS.
- Sensibilització i capacitació del professorat universitari.

Posada en comú i reflexions finals

La posada en comú ha donat lloc a certes reflexions generals entorn a la idea que cal fer un anàlisi crític sobre l'Agenda Global i crear una narrativa pròpia de la universitat. Només d'aquesta manera es podran generar canvis reals per promoure els ODS en els àmbits treballats a la sessió.

4. Avaluació del seminari

Per tal de conèixer el grau de satisfacció de les persones participants, se'ls ha demanat de complimentar un breu qüestionari al final de la jornada. En total, s'han recollit 36 qüestionaris. A mode general, les valoracions han estat les següents:

	De 0 a 5	Comentaris
Estructura general del seminari	4,08	<ul style="list-style-type: none"> ▪ L'estructura ponència + grups de treball molt bé, però caldria ajustar els temps ▪ Potser massa comprimit tot ▪ Poc temps per a la reflexió i el debat ▪ Molt interessant, tot i que s'han repetit idees ▪ Les primeres conferències podrien haver donat peu a més interacció: més curtes i obrint debat
Interès de les ponències	3,74	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interessants per contextualitzar el seminari d'on es parteix ▪ Massa teòriques i moltes dades. Idioma ▪ He trobat a faltar experiències més pràctiques a nivell internacional ▪ Molt interessant ponència Geli. Menys les altres ▪ Interessants, però manca saber resultat accions ▪ Más énfasis en cuestiones prácticas ▪ El meu nivell d'anglès no m'ha permès seguir la primera ▪ En el cas de la meva situació física no se sentia gairebé al darrera de la sala

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ La primera conferència ha estat molt interessant ▪ S'ajusta a temes d'interès actual
--	--	---

Grup de treball 1: Competències transversals vinculades a l'Educació per al Desenvolupament Sostenible

	De 0 a 5	Comentaris
Continguts treballats als grups de treball	4,21	
Metodologia emprada als grups de treball	3,57	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Un format taller per treballar i construir en lloc de la taula debat
Aplicabilitat de les propostes resultants dels grups de treball	3,57	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aquest format de seminari no permet aterrar massa les propostes. Em sembla més una "pluja d'idees" ▪ Pocs aspectes clars, tot i que valoro la possibilitat de compartir propostes

Grup de treball 2: Formació de professorat per promoure l'Educació per al Desenvolupament

	De 0 a 5	Comentaris
Continguts treballats als grups de treball	3,83	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pertinents i oberts a les necessitats dels participants ▪ M'hagués agradat també que s'hagués inclòs la part d'incidència - campanyes
Metodologia emprada als grups de treball	3,83	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poc temps per la posada en comú. Dinamització molt apropiada ▪ Falta temps per treure-li més profit! ▪ Bona, però ha faltat temps ▪ Bé la metodologia, però grup massa petit (2 persones) ▪ Metodologia aparentment participativa i constructiva, però no hi ha hagut temps per aprofundir-hi
Aplicabilitat de les propostes resultants dels grups de treball	3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Propostes bastant realistes ▪ Això voldria veure-ho una vegada concretats i implementats

Grup de treball 3: Introducció dels Objectius de Desenvolupament Sostenible en la formació universitària

	De 0 a 5	Comentaris
Continguts treballats als grups de treball	3,94	<ul style="list-style-type: none"> Totes les persones han opinat de forma homogènia. Això és bo perquè demostra necessitat de canvi
Metodologia emprada als grups de treball	3,69	<ul style="list-style-type: none"> Molt adequada
Aplicabilitat de les propostes resultants dels grups de treball	3,56	<ul style="list-style-type: none"> Molt enriquidor i engrescador Manca de temps per aprofundir en la concreció de propostes

Aspectes positius a destacar

- Molt pertinents els grups de treball
- La posada en comú dels grups de treball
- Iniciativa interessant
- Interdisciplinarietat
- Transversalitat (2)
- L'estructura del seminari i el lloc
- L'oportunitat de trobar-se
- L'especificitat del món universitari
- Bona idea que els tallers ocupin bona part del programa i que les conclusions de cada taller es presentin a la resta.
- Buen equilibrio entre teoría y práctica
- Espacio de diálogo incluyente (2)
- Tema importante e interesante
- El tema global aplicado en las universidades catalanas y los diferentes puntos de vista a tener en cuenta
- Número de participantes (2)
- Quantitat d'assistents (2)
- Bona estructura horària
- Bon disseny temàtic
- M'ha agradat conèixer els resultats de l'enquesta de la IAU
- Perfil divers dels participants (3)
- Ben organitzat
- Ritme de la jornada
- Importància de la temàtica (2)
- Amplitud enfocament
- Continuitat entre seminaris
- Ponències molt interessants
- Qualitat dels ponents (Hillegje van't Land)
- Espai de trobada entre el món universitari i entitats

- Suma de sinergies i foment del treball col·laboratiu
- Continguts rellevants i interessants
- El tema i la dinàmica

Valoracions sobre els grups de treball

- Debat necessari i oportú sobre importància i manera d'incloure competències transversals per la sostenibilitat / DS [*participant del grup de treball 1*]
- Temàtiques dels grups molt adequades [*participant del grup de treball 1*]
- Qualitat del moderador del grup de treball (Martí Casadesús) [*participant del grup de treball 1*]
- La facilitació del taller 2 [*participant del grup de treball 2*]
- La necessitat de posar en comú de totes les universitats els objectius del desenvolupament sostenible [*participant del grup de treball 3*]

Aspectes a millorar

- Millorar aspectes de sala (cadres més pràctiques per poder escriure, etc.)
- Massa gent a la sala, molt apilatonats (el límit eren 60 i érem molts més)
- Des de les entitats que col·laborem amb el món universitari per promoure l'EpD crec que seria més interessant aprofundir en l'anàlisi de les debilitats, fortaleces, oportunitats, amenaces per promoure l'EpD o les Universitats, des dels diferents actors (professorat, rectorat, estudiants, entitats,...). Crec que és l'estructura dels anteriors seminaris i trobo que és més profitós per poder avançar plegats/des. Gràcies!
- Donar més temps a l'intercanvi d'experiències que s'estan fent, com, com es superen els obstacles,...
- La infraestructura de la sala i l'aire condicionat.
- Incluir más universidades en las ponencias
- Conformismo
- Espiritu crítico
- Autocrítica
- Superficialidad en el tratamiento de los temas
- En molts casos, desconeixement per part dels participants del que la universitat està fent en aquest camp
- Hagués estat interessant més participació de responsables de política universitària (administració) i del tercer Sector
- Hauria de ser més inclusiu i transversal, amb participació d'alumnes
- Caldria traducció simultània per a ponències en anglès. Si més no, avisar.
- Definir quin és el paper que juguen aquestes jornades les persones que no venim de la universitat (obrir enfocament)
- Diversitat de perfils dels assistents
- Dinàmiques de grup
- Facilitar el material de les edicions anteriors i la sistematització dels darrers seminaris abans de l'inici de la jornada
- Valorar més la presència de les entitats catalanes (ONGD's) en el si de la jornada
- Sistemes audiovisuals

- No escriure 3er i sí 3r. El següent seminari de treball serà el 4t, no el 4rt

Valoracions sobre els grups de treball

- Grups de treball= + estructura i moderació per poder vehicular les diferents opinions i elaborar conclusions conjuntes [*participant del grup de treball 1*]
- Promoure el format taller si l'objectiu és desenvolupar/construir propostes en lloc de només debatre idees (també important) [*participant del grup de treball 1*]
- Hauria estat millor que els diferents grups de treball haguessin estat descrits indicant alguns punts i objectius a discutir. Sinó es poden solapar entre ells i arribar a conclusions massa generalistes i poc pragmàtiques [*participant del grup de treball 1*]
- Ha estat difícil els grups. Molta gent i complex el treball. Potser hagués calgut punts de debat preestablerts per anar/debatre en un sentit concret i obtenir conclusions [*participant del grup de treball 1*]
- Faltaria més temps pels grups de treball [*participant del grup de treball 2*]
- Més temps dedicat als tallers [*participant del grup de treball 2*]
- Avançar les preguntes o els punts a discutir amb cert temps [*participant del grup de treball 3*]
- Deixar més temps pel treball en grups [*participant del grup de treball 3*]
- Més temps en els espais de treball en grup [*participant del grup de treball 3*]
- Treball que permeti concretar propostes que facin efectiva la coordinació entre agents socials i les universitats [*participant del grup de treball 3*]
- Falta de tiempo en los grupos [*participant del grup de treball 3*]
- Hablar de metas concretar entorno a los ODS en la universidad [*participant del grup de treball 3*]
- Comunicar / informar sobre opciones o caminos ya existentes que se puedan aprovechar por las diferentes instituciones asistentes para vincularse con los ODS [*participant del grup de treball 3*]

Altres aspectes a comentar

- Molt bona feina per l'organització dels seminaris
- Si es pot pedir, que hubiera bocadillos de queso y no sólo de jamón en la pausa-café.
- A la sala feia molt fred per l'aire condicionat i el so no era molt bo. Però fer unes jornades al recinte de Sant Pau sempre és molt agradable! Gràcies per l'organització i bon estiu!
- M'agradaria un seminari que li donés continuïtat i que les propostes de treball en temes més concrets, aterrar la feina
- Donar continuïtat pràctica
- Felicitat totes les persones que han intervingut, com a ponents o assistents
- Potser ha mancat un document previ sobre els ODS?
- Penso que no s'ha treballat tant com en anteriors seminaris